

Koulunkäynniohjaajat/-avustajat ja häiriötilanteet koulupäivän aikana

Koulunkäynniohjaajien/-avustajien (myöh. koulunkäynniohjaaja) työhön liittyy usein oppilaiden käytöksestä aiheutuvia poikkeustilanteita. Koulunkäynniohjaaja voi puuttua näihin tilanteisiin **vain sanallisesti ohjeistamalla ja keskustelemalla**, koska koulunkäynniohjaajalla ei ole perusopetuslaissa säädettyä oikeutta

- päättää oppilaan ojentamistoimenpiteistä (kasvatuskeskustelu, jälki-istunto)
- poistaa oppilasta opetustilanteesta tai koulun tilaisuudesta
- ottaa oppilaalta haltuun esineitä tai tavaroita tai tarkastaa niitä
- puuttua oppilaan fyysiseen koskemattomuuteen käyttämällä voimakeinoja

Mikäli oppilas käyttäytyy väkivaltaisesti muita tai itseään kohtaan ja tilanne on niin äkillinen, ettei ole mahdollisuutta saada paikalle opettajaa, rehtoria tai poliisia, koulunkäynniohjaaja voi **poikkeuksellisesti** joutua puuttumaan oppilaan fyysiseen koskemattomuuteen (esim. kiinni pitämällä) tai poistamaan oppilas tilanteesta tai tilasta. Tämä edellyttää, että kyse on rikoslain tarkoittamasta hätävarjelu- tai pakkotilatilanteesta. Tässäkin tapauksessa vain välttämättömät voimakeinot ovat sallittuja ja voimakeinojen käyttö on lopetettava heti kun väkivallan uhka on poistunut.

Edunvalvontaosasto suosittelee näiden poikkeustilanteiden hallinnan ja niihin liittyvien tapaturmien ennaltaehkäisemiseksi seuraavia toimia:

- Koulunkäynniohjaajien tulee ensimmäisenä ilmoittaa tilanteesta omalle esimiehelleen.
- Koulunkäynniohjaajien on hyvä olla yhteydessä myös oman yhdistyksensä luottamusmieheen ja hänen kanssaan yhdessä hakea yhteyttä kunnan/työpaikan työsuojeluvaltuutettuun tai työturvallisuuspäällikköön.
- On hyvä pyrkiä em. henkilöiden avustuksella järjestämään paikallisesti tilaisuus, jossa kartoitetaan työturvallisuuden kannalta riskitilanteet ja sovitaan menettelytavat, joilla voidaan parhaalla mahdollisella tavalla turvata työn tekeminen ja antaa oppilaille turvallinen ympäristö opiskeluun.
- Työturvallisuuslaki edellyttää riskien arviointia.
- Työnantajalla on erityinen velvollisuus huolehtia työntekijöiden työturvallisuudesta riippumatta siitä mistä uhka työturvallisuudelle tulee.

- asian ja menettelytapojen käyttöönoton suunnittelun ja tiedottamisen tulee koskea kaikkia kunnan/kuntayhtymän koulunkäynninohjaajia, oppilaiden vanhempia ja kaikkia koulussa työtä tekeviä henkilöstöryhmiä
- lisäksi koulunkäynninohjaajille tulee järjestää näiden häiriötilanteiden hallintaan turvallisuuskoulutusta

Väkivaltatilanteiden hallintaan löydettävä yhdessä keinoja

Lasten ja nuorten sekä omaisten aiheuttaman väkivallan uhkan vähentämiseksi työpaikalla tulee ryhtyä toimenpiteisiin riskien arvioinnissa todettujen vaarojen vähentämiseksi:

- Laatimalla toimintaohjeet väkivalta ja uhkatilanteiden varalta.
- Huolehtimalla teknisestä ja rakenteellisesta turvallisuudesta kuten
  - Huonetilajärjestelyt,
  - huoneiden kalustus,
  - poistumistiet
- Hyvä valaistus
- Näköyhteys
- Yhteydenpidon ja avun hälytysmahdollisuuden varmistaminen
- Huolehtimalla turvallisista työtavoista kuten:
  - Työ ja taukojärjestelyt
  - Parityöskentely
  - Yksintyöskentelyn välttäminen
- Avun saamisen varmistaminen
- Huolehtimalla turvallisuuskoulutuksen ja perehdytyksen järjestämisestä säännöllisesti
- Järjestämällä jälkihoitomahdollisuus
- Kirjaamalla tapahtuneet uhka ja väkivaltatilanteet ja käsittelemällä ne yhteistoiminnassa henkilöstön kanssa.

Työntekijällä on oikeus turvalliseen työskentelyyn

- Työnantajan ja työntekijöiden on ylläpidettävä ja parannettava työturvallisuutta työpaikalla yhteistoimin.
- Työntekijällä on oikeus saada käyttöönsä työssään tarvitsemansa työvälineet ja suojaimet sekä opastusta niiden käyttöön.
- Jos työssä ilmenee puutteita tai vaaraa, työntekijän on ilmoitettava siitä esimiehelleen ja työsuojeluvaltuutetulle.
- Jos työstä aiheutuu vakavaa vaaraa itselle tai muille työntekijöille, työntekijällä on oikeus kieltäytyä tällaisen työn tekemisestä.
- Asiasta tulee ilmoittaa esimiehelle niin pian kuin mahdollista.